

7.

EPICKÝ ÍRÁN

KDYŽ V 7. STOLETÍ N.L. zvítězil v Íránu islám, zarathuštrismu jako oficiálnímu náboženství sásánovské říše sice odzvonilo, avšak zájem o staré národní tradice trval dále. Kultovní náboženství postupně upadalo a v současnosti se pěstuje pouze v oblasti Jazdu a Kermanu v středoíránské poušti a v kolonii párských vystěhovalců v Bombaji. Nicméně v 9. století mohla vzniknout díla jako *Bundabišn* a nová arabská kultura byla v době svého rozkvětu pro íránskou historiografii spíše přínosem než brzdou. Významná oficiální sásánovská kronika *Chvatáj Námak* (Kniha králů, která se nám nedochovala) inspirovala řadu děl arabských spisovatelů, jako je např. *Kronika Tabarí* (perskou verzi vytvořil Belamí) a *Dějiny perských králů* al-Thálibího. V 10. století také vznikla ve východním Íránu prozaická kompilace *Knihy králů* (Šáhnáme). Látkami těchto ztracených děl se inspirovalo epické básnictví v období 1000—1300 n.l., na jehož počátku stojí epos *Šáhnáme* o více než 50 000 dvojverších, který složil mezi rokem 975 a 1010 n.l. básník Firdausí, a po němž následovala řada dalších, někdy velmi rozvláčných a stále větší měrou epigonických děl. Tyto eposy, které se nazývají např. *Garšáspnáme* a *Sámnáme*, většinou pojednávají o hrdinech sístánského cyklu, což je „vedlejší epos“ probíhající současně s hlavním dějem *Šáhnáme*. Tato roz-

sáhlá díla se vydávají zřídka a na západě jsou téměř neznáma. Jako napodobeniny nemají z hlediska původních tradic velkou hodnotu.

Šáhnáme jako „národní epos“ přispíval během tohoto tisíciletí k utváření perské kultury a zároveň ji odrážel. Tento epos je kronikou pojednávající o dějinách íránských králů od stvoření až po konec sásánovského období a má tedy historické i literární ambice. Je také ohromnou zásobárnou mezinárodních pohádkových motivů. Jenom namátkou, Súdhába, která se snaží svést svého zetě Sijávuše, připomíná Putifarku nebo Faidru; Isfandijárovy oči, jejichž zranitelnost se pokoušel odstranit koupelí v krvi zázračného ptáka Símurgha, je zase obdobou zranitelného místa Siegfriedova nebo Achilleovy paty. Jak Ferídún v národní tradici, tak Zál sístánovského cyklu jsou příkladem „běžného hrdiny“, jak jej koncipovali Otto Rank a lord Raglan a nechtěné zabití Sóhraba jeho otcem Rustamem odpovídá germánskému motivu Hildebrand-Hadubrand a jeho analogiím v keltském a slovan- ském prostředí.

Abychom si uvědomili, jak cenný pramen představuje pro komparativní mythologii *Šáhnáme*, zaměříme se v této kapitole na vzájemné ovlivňování mýtu a historie. Epičtí básníci si s historickou věrností nikdy hlavu nelámali a mezi mýtem a historickou skutečností nedělali velkého rozdílu. Nebyli vědomými zastánci a pěstiteli euhémerismu a neznali ani možnost transpozice mýtu do hrdinského příběhu. Moderní věda si však tento laxní přístup dovolit nemůže. Zevrubné zpracování sásánovské epochy na nejmladším chronologickém konci a stručný nástin předcházejícího ársakovského a parthského období odpovídá v podstatě historické skutečnosti, ačkoliv i zde je propleteno legendami, např. milostným příběhem Husraua Pérvíze, sásánovského krále kolem roku 600, a arménské princezny Šírín. V zásadě však tato druhá část *Šáhnáme* pečlivě zachycuje osudy sásánovské dynastie doložené i z jiných pramenů, líčí válku s Byzancí, pronásledování manichejců a křesťanů a uchwácení Bahrám Chobinu. Stejně nepochybná je i mýtická povaha „pišdadovských“ prvních králů, kteří začínají Kajúmarterem, po němž následují Sijámak 'černý' (jenž má funkci pouhé výplně), Húšang, Tachmórup a Džamšíd, dále uchvatitel Zóhak a Ferídún se svými syny, kdy pak dynastie zani-

ES

ká bratrovražednými spory. Tato část eposu nevychází z historických faktů, nýbrž z mýtů zčásti starších než je vlastní íránská tradice a jež lze sledovat nejen do indoíránské, ale i do indoevropské vrstvy. Postavy eposu mají své protějšky v *Avestě*, s jejichž pomocí je možné objasnit jejich původ. První král Kajúmarmat není nikdo jiný, než avestský Gaja Maretan neboli středoperský Gajómarmat, abstraktní a později „remythologizovaný“ anthropogonický prapředek, s nímž jsme se setkali v 6. kapitole. Kajúmarmat je tak již druhá kopie „prvního člověka“, který musel být podle mýtického myšlení i prvním králem a je tedy na seznamu uveden jako první. Další král Húšang se shoduje s avestským Haošjanghou, jehož přízvisko Paradáta ‘ten, jenž je postaven vpředu’ se promítlo do označení těchto králů: „pišdadovský“. Tachmórup je avestský Tachma Urupi ‘smělý Urupi’, démonobijce, o němž se v *Jaštu* 15.12—13 a 19.29 bez bližšího vysvětlení praví, že třicet let jezdil na Angrovi Mainjovi jako na koni z jedné strany země na druhou. Tato narážka je rozpracována až v novějším párském komentáři: Když se jednou Tachmórupovi podařilo chytit Ahrimana do lasa, držel ho přivázaného a třikrát denně jej osedlal na jízdu kolem světa. Po třiceti letech poroby Ahriman podplatil Tachmórupovu ženu šperky, a ta mu prozradila, že manžel na jednom vyvýšeném místě trati trpí závratí. Ahriman jej pak v pravý okamžik shodil a spolkl. Po zmizelém začal pátrat jeho bratr Džamšíd a nakonec se dozvěděl pravdu od Sróše (= avestský Sraoša, abstrakce Arjamana a spojenec Mithry). Při vysvobození bratrova těla z ďáblových útrob využil na radu Sróše zase on Ahrimanovy slabiny, jeho homosexuality. Džamšíd nalákal Ahrimana příslibem anální soulože, vsunul mu do konečníku ruku, vyňal mrtvolu svého bratra a útekem se před frustrovaným Ahrimanem zachránil. Poté postavil první „věž mlčení“ a na ní tělo vystavil. Avšak ruka, která se dostala do kontaktu s ďáblovými střevy, začala páchnout a chřadnout. Jelikož se tento leprotický stav zhoršoval, odebral se do pouštní samoty, kde pobýval do té doby, než se mu jednou ve spánku vymočila na ruku kráva a ruka se jako zázrakem vyléčila. Tato etiologie věhlasné *góméz* neboli ‘(dobyččí) moči’ jako léčebného prostředku mazdovského Íránu soutěží s tou ve *Vidévdátu* (19.22), kde je na úplném konci zachované části *Avesty* uvedena *gaomatza* mezi léčebnými prostředky Airjamana, to zna-

mená, že je záležitostí mýtu a božské prozřetelnosti a nikoli dobrodružného hrdinského příběhu. Uvedený příběh je svou formou epický, protože ďábel je přelstěn až burleskním způsobem. Jednotlivé prvky příběhu (hrdina sváže zloducha, s pomocí lsti i odvahy věrný druh vrazí ruku do chřtánu zloducha, choroba zasunutého údu, démonický nepřítel pozře vládce) však připomínají staroseverský mýtus o tom, jak je na popud vládce bohů Ódina svázán kosmický vlk Fenrir, jak Týr křivě přísahá a pak za trest přijde o ruku, kterou vloží do vlčího chřtánu, a jak vlk při ragnaröku uprchne a spolkně Ódina. Íránská verze se však liší tím, že spolknutí je vsunuto mezi svázání a lest, takže se mezi nimi ztrácí souvislost, a podvod a ztráta ruky se pak odůvodňuje něčím jiným, totiž zbožnou snahou vysvobodit zarathuštrovskou mrtvolu z Ahrimanova zaživacího traktu. Příčinou rozdílu jsou různé eschatologické koncepce: severský Fenrir zůstane svázán až do ragnaröku a pak zahubí Ódina, zatímco Ahriman (až na zanedbatelných třicet smolných let) působí po celou dobu světových dějin a Óhrmazd ho přemůže až při posledním zápase. Z toho jasně plyne, že v epických příbězích o Tachmórupovi byl použit starý mýtický materiál adaptovaný v zarathuštrovské sáze.)

Podle párské tradice byl Džamšíd Tachmórupův bratr, zatímco v diachronicky pojaté *Knize králů* vystupují tyto postavy jako otec a syn, a rovněž v *Avestě* je Jima chšaéta syn Vívahvantův. Džamšíd je slavný a po všech stránkách skvělý panovník, vládce zlatého věku, ale svou zpupností přišel o moc a ztratil *farr* neboli sluneční nimbus, který je znamením Bohem vyvolených. Na jeho místo nastoupil král-drak Zóhak, jehož známe jako Aži Daháku z *Avesty*. Zóhaka pak svrhl Ferídún, avestský Thraétaona, jenž získal část chvareny, kterou Jima chšaéta ztratil (podle Firdausiho podání Džamšídova ztracená *farr*).

Zatímco *Kniba králů* od Kajúmarta po Džamšída je epicky zpracovaná anthropogonie, je Ferídúnovo vítězství nad Zóhakem odrazem mýtu o drakobijci a démonobijci. V *Avestě* ho představuje Thraétaona bojující s drakem Aži Dahákou, ve védech Trita Áptja s Triširasem nebo Indra s Vrtrou, v severské tradici Thór bojující s obry nebo lovcí hada Miðgarða. Takový mýtus se většinou váže k válečnickovi třsmajsímu hromoklín, který také přináší déšť a tak podporuje zemědělskou produktivitu: Indra osvobozuje

vody, Trita Áptja patří k vodnímu klanu, Frétón (novoperský Ferídún) je v sásánovských i pozdějších textech ochráncem zemědělství, Thór vystupuje jako přítel skandinávského stavu rolníků *karlar*. Bojovník třímá zbraň, která představuje hrom, ať už je to Indrova *vadžra*, Thraétaonova *vazra*, Ferídúnovo žezlo *gurz* s hlavou krávy (původně avestská *vazra*) nebo Thórovo kladivo. Postava Ferídúna má tedy pevné kořeny ve staroíránské, indoíránské i indoevropské tradici, ačkoliv Firdausího zpracování celé epizody Džamšíd-Zóhak-Ferídún je poznamenáno určitou svrchní vrstvou mýtu o „Království na nebesích“, který se rozšířil z Blízkého východu (viz 2. kapitolu).

Rozdělením světa mezi Ferídúnovy tři syny Salma, Túra a Íradže se *Kniba králů* poněkud přizpůsobuje difúznímu folkloru a geografické realitě. Salm dostane Róm (tzn. Byzanc a západ), Túr dostane východ a Íradž zdědí právem ultimogenitury samotný Írán. Salm s Túrem Íradže zabijí, ale i je zabije syn Íradžovy dcery Manótčih. Během těchto sporů dostává dílo další rozměry. Túrán vstupuje na scénu jako věčný agresor a úhlavní nepřítel Íránu na východě v čele s dlouhověkým a neustále přítomným náčelníkem Afrásijábem. Není správné hledat za vším historické pozadí, protože íránsko-túránské mocenské spory mají výrazný mýtický charakter. Afrásijáb (středoperský Frásijáb) se jako Franrasjan vyskytuje již v *Avestě*, kde vystupuje ve společnosti bohů, např. v *Jaštu* 19 se marně snaží o získání chvareny Íránu, kterou bůh uschoval pro budoucnost do mýtického jezera nebo moře s názvem Vourukaša. Zatímco zde je jasně charakterizován jako cizinec, který drmolí nesrozumitelnou hatmatilkou, v *Knize králů* jako by mezi Íránem a Túránem existoval určitý stupeň symbiózy, např. když Sijávuš zběhne a ožení se Afrásijábovou dcerou a později jejich syn Chusrav nastoupí na íránský trůn. Tato situace se podobá ambivalentnímu stavu nepřátelství, který v irské *Knize o dobývání Irska* panuje mezi vládnoucí mýtickou vrstvou Túatha Dé Danann a Fomóiry, kteří jsou sice úhlavními nepřáteli, ale přesto jsou s kmenem propojeni nejrůznějšími vazbami, k nimž patří i vzájemné sňatky.

V této chvíli vstupuje do hry také sístánský „vedlejší epos“, což je provinční hrdinský cyklus ze Sístánu a Zabulistánu severně od Balúdzistánu. Dále na severozápad, v provincii Chorásán,

leželo Firdausiho rodné město Tús. Tyto východní oblasti byly nejen dějištěm Zarathuštrovy reformy, ale probíhala zde i konsolidace mýtické tradice, která byla reformou narušena. Během dvou století existence achaimenovské říše na jihozápadě se kulturní centrum nestačilo přenést do oblasti Persepole (Súsy) přes tisícikilometrovou centrální poušť a tento přesun se uskutečnil až za sásánovské říše. Ani legendární první panovníci nepocházejí z vlastní Persie (provincie Fárs), ale ze severního pohoří Elburz, kde Ferídún přikoval Zóhaka na horu Démavend a Rustam vedl vojenskou výpravu proti démonům z Mázandaránu. Po islámském záboru byl sever jakýmsi závětrím, kde národní tradice mohla žít dál pod relativní ochranou oficiální islámské kultury. Na dvorech chorásánské šlechty se předislámské dědictví nejen udržovalo, ale došlo i k mohutnému rozkvětu epické poesie, tzv. zlatému věku perské literatury.

Firdausí se musel uchýlit ke kompromisu. Pro své hlavní téma měl sice k dispozici přímočarou národní tradici, ale nebyl ani ochoten se zcela vzdát bohatství sístánského okruhu. Prosadil tedy své vlastní řešení. Zatímco v Íránu vládou kajánovští králové, jejich sístánské paralely vstupují do děje takovým způsobem, že jsou často jako dominantní postavy děje ve středu pozornosti.

Tato sístánovská dynastie je také očividně mýtického původu, protože pochází od Garšáspa, tzn. avestského Keresáspy, který vystupuje vedle Thraétaony a Mithry jako rovnoprávný držitel jedné třetiny Džamšídova ztraceného nimbu. Sístánský epos je plný efektních epizod, např. Zál se narodí se sněhobílými vlasy a je vychováván v orlím hnízdě jistého Símurgha; dále velká láska Rustamových rodičů Zála a Ródháby; Rustamova tragická filicida Sóhraba, jež inspirovala Matthew Arnolda k jedné z velkých anglických básní 19. století. S tímto motivem se seznámil v recenzi, kterou napsal Saint-Beuve na překlad *Šábnáme* od Julese Mohla. Pro svou nadpřirozenou délku života, která přesahuje trvání celé kajánovské dynastie, nemá Rustam s historickým synchronismem očividně vůbec nic společného.

Kajánovci představují v íránských studiích závažný problém. V *Avestě*, jak na seznamu fravaši v *Jaštu* 13, tak v přehledu držitelů chvareny v *Jaštu* 19 je uvedeno osm panovníků: kavi Kaváta, kavi Aipivohu, kavi Usadan, kavi Aršan, kavi Pisinah, kavi

Bjaršan, kavi Sjávaršan a kavi Haosravah. V sásánovských a arabských pramenech se nacházejí anekdotické příběhy o prvních dvou, Kaj Kobádovi a Kaj Apivéhovi. Avšak *Šáhnáme*, kromě krátkého úryvku o Kaj Kobádovi, zná v podstatě pouze tři po sobě jdoucí generace Kajánovců — Kaj Us, Sijávuš a Kaj Chusrav, tedy panovníka číslo 3, 7 a 8. Ostatní, 4, 5 a 6 jsou nevysvětlená výplň, rozhodně bez jakéhokoliv generačního dopadu. Skutečným hrdinou je Rustam a Kaj Us hraje roli pouhého pomocníka při jeho husarských kouscích. Kaj Us má labilní povahu, jednou jedná jako dobrý král a podruhé jako lehkomyšlný hlupák. Když si podrobí démony Mázandaránu, přinutí je v pohoří Elburz ke stavbě paláců vykládaných drahokamy, v nichž vládne pohodlí a věčné mládí, což téměř připomíná zlatý věk Jimmy chšáéty v *Avestě* bez horka i chladu, stárí i smrti. Ovšem potom má Kaj Us s méně úslužnými démony problémy a libuje si v opovážlivých kouscích, např. snaží se dobýt nebe s pomocí vynálezu poháněném orly, a musí přijít sám Rustam, aby ho vyprostil a osvobodil. Nicméně se mu jako zázrakem nikdy nic nestane a Bůh mu nakonec vždycky odpustí. Jeho syn Sijávuš 'černý hřebec' se nikdy neujme vlády, zběhne do Túránu a když tam zplodí Chusrava, je zabit. Chusrav v Íránu vyroste, nastoupí po svém dědovi na trůn, používá Rustamových služeb a nakonec zmizí ve sněhové bouři.

To vše je zase další pořádná dávka mýtů a lidového vyprávění. Udivují proto snahy historismu o interpretaci Kajánovců jako skutečné dynastie, z nichž nejvýznamnější je dílo *Les Kayanides* od Arthura Christensena z roku 1932. Avestský titul *kavi* (středopersky *kaj*) odpovídá védskému *kavi*, které označuje určitý druh obětníka z kněžského stavu a nemá s královskou hodností nic společného. Kaján(id)ovci jsou čistě umělým legendárním seskupením kolem postavy typu Kaj Use, který odpovídá mlhavému *kavi Usa(da)novi* v *Avestě* a na indoíránské úrovni se shoduje s indickým kávjou Ušanasem. S ním se setkáváme v příbězích o předcích 1. knihy *Mabábháraty*, kde vystupuje jako kouzelník pracující ve službách démonů, podobně jako jeho kolega kouzelník bůh Brhaspati prodává zase své služby bohům. Kávja Ušanas se tedy spolčí s démony a v určitém momentě se stane jejich pánem, stejně jako Kaj Us vystupuje někdy jako přemožitel *dévu*

(avestští *daévové* 'démoni') a jindy naopak jako hlupák, kterého *dévové* Mázandaránu zneužívají. Elburzským palácům Kaj Use vykládaným drahokamy odpovídá bohatství, které si kávja Ušanas ukryl na mýtickou horu Méru. Součástí kávjova kouzelnického arzenálu je umění vzkřísit mrtvé k životu a manipulace s věkem, a stejně tak Kaj Us vlastní elixír, jímž se hojí smrtelná zranění (umírajícímu Sóhrabovi jej však bezcitně zatají), a ve svých elburzských palácích provádí omlazovací kúry. A tak dále. Z řečeného jasně plyne, že zde máme postavu božského kouzelníka indoíránského původu ve zpracování hrdinského příběhu, který se stal panovníkem již v *Avestě*. Tato transpozice může souviset se zarathuštrovskou reformou, která udělala demony nejen z ochranných božstev válečnického stavu, ale rozšířila gloriolu vlády i na manipulátory z řad kněží (viz nedávnou íránskou paralelu z roku 1979). Firdausí jednoduše použil a upravil materiál, který tu existoval již před ním.

Umělou existenci Kajánovců dokazují nepřímo i jejich následovníci. Není snadné zjistit, a ani sama národní tradice nevěděla, odkud pocházeli. Najednou je tu Lohrasp (kterého proti vůli šlechty údajně jmenoval Kaj Chusrav) a po něm následuje jeho syn Guštásp. Obě tato jména jsou „koňská“ jako Garšásp, a v *Avestě* se vyskytuje podobný pár Aurvataspa a Víštáspa. Víštáspa, přesný prototyp Guštáspy, se účastní dozvuků „kavijovské“ tradice v *Avestě*, kde je Zarathuštrovým ochráncem, stejně jako Guštásp v *Šáhnáme* přijímá učení Zardoštovo. Zde se podle všeho epos konečně přibližuje skutečnosti, protože historičnost Zarathuštry je nade vší pochybnost.

Avšak ani zde se nelze mýtu zbavit. Lohrasp, který se tu z ničeho nic objevil, je taková bezvýznamná nula, že se zdá, že by mohlo jít o pár, v němž Guštásp hraje dominantní roli. Ve jménu jeho manželky Náhid zaznívá jméno významné avestské bohyně Anáhity. Mohla by se zde tedy skrývat epická projekce Božských blíženců spolu s postavou bohyně (srovnej výklad o Haurvatá-tovi-Ameretátovi v 6. kap.). Hledat v tomto segmentu tradice historii je snaha předem odsouzená k nezdaru.

V této chvíli je však jasné, že mýtická část eposu se chýlí ke konci. Kaj Chusrav již zabil Afrásijába a prvek Túránu se pomalu vytrácí. V boji s Rustamem plném nadpřirozených zásahů nejřůz-

nějších Símurghů zahyne Guštáspův syn Isfandijár. Rustama samotného pošle na věčnost nakonec jeho vlastní bratr Šaghád. Isfandijárův syn Bahman má dceru Humáj (která se v souvislosti s Vřštáspou vyskytuje v *Avestě* jako Humájá), známou také pod jménem Šehrzad (Šeherezáda), a z incestního spojení otce a dcery se narodí syn Dáráb, který má dva syny, Dáru a Sekandera.

Takovýmto způsobem se *Šábnáme* katapultuje do historické skutečnosti. Ve jménech Dáráb a Dárá se promítá jméno Dáreios a Sekandar není nikdo jiný než Alexandr. Epos nás zhuštěnou a stručnou formou seznamuje s obdobím Achaimenovců, které alespoň z hlediska Západu bylo vrcholnou epochou perských dějin. Ani slovo o zakladatelích dynastií, nic o Kýrovi a Kambýsovi, Xerxovi nebo několika Artaxerxech. Dáráb a jeho syn Dárá pravděpodobně nepocházejí od velkého Dáreia, ale od Dáreia II. a Dáreia III. Codomanna, jehož svrhl Alexandr, ačkoliv je dělí časová vzdálenost tří generací. Ve Firdausiho materiálu je zřejmý vliv klasického alexandrovského rytířského románu, ale skutečnost, že Dáreios a jeho úhlavní nepřítel Alexandr jsou bratři a jejich rozhodující boj je líčen jako rodinný svár, musí být fránského původu. Je s podivem, že o Achaimenovecch iránská lidová tradice mlčí. Ať je již vysvětlení pro takové *damnatio memoriae* jakékoliv, faktem zůstává, že v paměti lidu se Persepolis nazývá *Tacht-e Džamšid* 'trůn Džamšidův' a nedaleké královské pohřebiště s obrovskými skalními hrobkami Dáreia Velikého a jeho nástupců se jmenuje *Nakš-e Rostam* 'obrazy Rustama'. Umělé pobratření posledního Dáreia s Alexandrem Velikým v *Šábnáme* možná v lecčems vděčí helénskoperskému synkretismu parthského období s helénistickými panovníky, jako byl např. Antiochos z Kommagéné v 1. století př.n.l., který ve své svatyni na vrcholu Nemrúd Daghu v jižní Anatolii (zmíněno v 6. kap.) nejenom synkretizoval helénistická řecká a iránská božstva, ale svůj rodokmen z otcovy strany odvozoval od Dáreia a z matčiny od Alexandra. Novodobé snahy inspirované Západem, jako např. oslavy, které poslední šáh uspořádal k 2500letému výročí perské říše, proti této tradici nic nezmohou.

Tento velký iránský epos tedy vůbec neodhaluje skutečné rané dějiny Iránu a badatelské úsilí zaměřené tímto směrem bylo založeno na omylu. Je však pokladnicí mýtů a legend, zavržením tisíc-

cileté epickohistorické tradice. Je také ukázkou obdivuhodných i zhoubných rysů íránské národní psychologie. Vedle hrdinství a oběti zde můžeme najít jemný cit pro poesii a zázraky, nechybí tu však ani fanatismus a xenofobie se znepokojivou pomstychtivostí a mučednictvím. *Šáhnáme* je ve skutečnosti učebnicí, z níž můžeme pochopit hybné síly krizových situací, od umučení proroka Mánšho veleknězem Kirdírem v sásánovské říši až po pronásledování baháistů Ájatolláhem Chomejním v Íránské islámské republice, od lynčování Alexandra Gribojedova davem v teheránských ulicích v roce 1829 až po fanatické žlstenství současných íránských teroristů. Vliv *Šáhnáme* na íránský národ je hluboký. Mezi nejoblíbenější jména, která se nyní v Íránu dětem dávají, nepatří běžná islámská jména, jako je Muhammad, Alí nebo Ahmed, ale Hušang, Tachmórup, Džamšíd, Manuščihr, Chusrav, Dariusš a Ardašír. V prostředí islámské kultury a arabského tlaku přispěl epos k zachování čistoty jazyka, národního uvědomění a vlastní domácí kultury. Z hlediska komparativního mythologa nesdílí bezbřehost indických eposů a svým úhledným řazením událostí má blíže k západnímu kronikářství.